

Täysistunto

Keskiviikko 5.11.2025 klo 14.00

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen palvelusetelistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 54/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 9/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 9/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä. — Pahoittelut, edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.36 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä mietintö koskee varhaiskasvatuksen palveluseteliä, hallituksen esitys 54. Esityksen tarkoituksena on siirtää varhaiskasvatuksen palveluseteliä koskeva sääntely nykyisestä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelisääntelystä osaksi varhaiskasvatuksen lainsäädäntöä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki varhaiskasvatuksen palvelusetelistä sekä tehtäväksi siitä johtuvat muutokset varhaiskasvatustalakiin ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annettuun lakiin. Esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi varhaiskasvatuksen järjestämisvastuuta, vaan se säilyy kunnan tehtävänä.

Valiokunta pitää hyvänä, että palvelusetelin käyttöönotto on edelleen kunnalle vapaaehtoisia. Kunnalla säilyy toimivalta päättää myös palvelusetelin kuntakohtaisista ehdoista, kuten palvelusetelin arvosta, joten palvelusetelin ehdoissa voi olla kuntakohtaisia eroja. Ehdotetun lainsäädännön tarkoitus on myös yhdenmukaistaa nykyistä tilannetta eri kuntien ja palveluntuottajien käytännön välillä muun muassa siten, että asiakkaalta perittävän omavastuuosuuden tulee yhdessä palvelusetelin kanssa kattaa kaikki varhaiskasvatustalain mukaisen varhaiskasvatuksen toteuttamisesta aiheutuvat kulut. Palvelusetelin arvon ja omavastuuosuuden tulee yhdessä muodostua riittäväksi, jotta palveluntuottaja voi järjestää varhaiskasvatustalain mukaisen varhaiskasvatustalain palvelun ilman erikseen perittäviä muita maksuja.

Valiokunta puoltaa yksimielisesti hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina ja esittää mietinnössään eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaehdotuksen, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lainsäädännön vaikutuksia yksityisen varhaiskasvatuksen määrän kehitykseen erilaisten palveluntuottajien toimintaedellytysten ja lasten yhdenvertaisuuden näkökulmista. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2026 alusta. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen. — Ja sitten edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.38 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Kiitos sivistysvaliokunnan puheenjohtajalle tämän yksimielisen mietinnön esittelystä. — Valiokunta toteaa tässä, että varhaiskasvatuksen oma palvelusetelilaki selkeyttää kuntien ja varhaiskasvatuksen palveluntuottajien välistä yhteistyötä, ja tuo esille myös sen, että tämä palvelusetelihän on kuntien yksi tapa järjestää varhaiskasvatusta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys omalta osaltaan tukee kuntien päätösvaltaa ja itsehallintoa, kun kunta voi tosiaan päättää palvelusetelin käyttöönotosta ja myöskin sen arvosta paikallisesti. Tämä uusi laki pääasiallisesti vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annettua lakia, ja nyt tämän muutoksen myötä eroa entiseen tulee olemaan se, että lakiin kirjataan nyt selkeästi säännökset setelin arvoon vaikuttavista tekijöistä ja myöskin velvoite tarkistaa setelin arvon kohtuullisuus säännöllisesti, kun on kyse varhaiskasvatuksen palvelusetelistä. Esitys vahvistaa yhdenvertaisuutta sillä tavalla, että se myöskin sisältää säännöksen siitä, että tämän setelin arvo tulee määritellä palvelunkäyttäjän kannalta kohtuulliseksi.

Sivistysvaliokunta mietinnössään toteaa, että esityksen tarkoituksena on luoda edellytykset sille, että yhä useammalla perheellä on mahdollisuus valita lapselleen varhaiskasvatuspaikka erilaisten varhaiskasvatusmuotojen välillä. Tämä on tärkeää, että perheiden valinnanmahdollisuuksia vaalitaan ja mahdollisuuksien mukaan myöskin parannetaan. Ylipäätään on, arvoisa puhemies, tärkeää, että lapsiperheet voivat valita lapselleen sopivan hoitomuodon. Toisille perheille ja lapsille sopii päiväkotitoi ja toisille taas perhepäivähoito tai kotihoito tai jokin muu hoitomuoto. Perheiden ja lasten tilanteet ja tarpeet ovat erilaisia, ja siksi on erityisen tärkeää, että voidaan ottaa huomioon se lapsen ja perheen tarve, niin että se hoitomuoto palvelisi mahdollisimman hyvin niitä. Erityisesti nykyisessä tilanteessa, tietysti myöskin muulloin, mutta aivan erityisesti nyt kun maamme syntyvyys on historiallisen alhainen, pitää kaikin tavoin kehittää Suomea entistäkin lapsi- ja perheystävällisemmäksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.41 Juha Hänninen erk: Arvoisa puhemies! Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus, ja lapset ja nuoret ovat tässä ja nyt. Olemme äärimmäisen tärkeän asian äärellä, sillä varhaiskasvatus on parasta syrjäytymisen ehkäisyä. Eli se pitää pystyä hoitamaan hyvin, niin meillä on erinomainen tulevaisuus lapsilla ja nuorilla.

Hallituksen esitys varhaiskasvatuksen palvelusetelilainsäädännön uudistamisesta on tarpeellinen. Tämä esitys on tärkeä askel kohti selkeämpää ja yhdenvertaisempaa varhaiskasvatuksen järjestelmää koko maassa. Tavoitteena on ennen kaikkea parantaa perheiden mahdollisuuksia valita heille sopivin varhaiskasvatuspalvelu riippumatta siitä, tuotetaanko se kunnallisena vai yksityisenä palveluna. Uudistuksessa palveluseteliä koskeva sääntely siirretään nykyisestä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaista osaksi varhaiskasvatustakia. Samalla palveluseteliä koskevaa sääntelyä ajanmukaistetaan vastaamaan varhaiskasvatuksen erityispiirteitä. Tämä on välittävää perhepolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Esityksen ytimessä on perheiden tasa-arvo. Palvelusetelin käyttöä selkeyttämällä ja sääntelyä täsmentämällä varmistetaan, että vanhemmat voivat tehdä pää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2025 vp

töksiä lapsensa varhaiskasvatuksesta aidosti, tasavertaisesti ja näistä lähtökohdista käsin. Esityksellä halutaan myös turvata kuntien mahdollisuudet vaikuttaa palveluiden kustannuksiin, laatuun ja saavutettavuuteen. Keskiössä on tukea palvelusetelin käyttöä siten, että ne mahdollistavat varhaiskasvatuspaikkojen lisäämisen, jolloin päiväkotiin voi päästä mahdollisimman lähelle kotia. Samalla uudistus vahvistaa palvelujen ennakoitavuutta ja ehkäisee nykyisen lainsäädännön tulkintaeroista syntyviä ongelmia. Kunnille tämä luo mahdollisuuden kehittää varhaiskasvatuspalvelujaan pitkäjänteisemmin. Pitkälle katsova kasvatuksen kehittäminen on jokaisen lapsen etu, ja juuri heistä meidän tulee huolehtia.

Arvoisa puhemies! Laadukas varhaiskasvatus on hyvinvointiyhteiskunnan kulmakivi. Se tukee lasten kasvua, oppimista ja hyvinvointia sekä antaa eväitä koko elämän mittaiselle koululle. On tärkeää, että perheet voivat luottaa siihen, että varhaiskasvatuspalvelut toimivat reilusti ja ennakoitavasti, oli kyseessä sitten kunnallinen tai yksityinen palvelu.

Sivistysvaliokunta on käsitellyt esityksen huolellisesti ja päätynyt hyväksymään lakiehdotukset muuttamattomina. Se on kuitenkin halunnut korostaa tarvetta seurata uuden lainsäädännön vaikutuksia yksityisen varhaiskasvatuksen määrän, kehityksen, palveluntuottajien toimintaedellytysten ja ennen kaikkea lasten yhdenvertaisuuden näkökulmista. Tämä on tärkeä viesti siitä, että uudistusta ei toteuteta vain hallinnollisesti vaan ihmisten arkea ja lasten hyvinvointia aidosti seuraten.

Arvoisa puhemies! On erittäin myönteistä, että valiokunta on halunnut varmistaa lain vaikutusten seurantaa ja arviointia tulevana vuosina. Tämä vahvistaa päätöksenteon jatkuvuutta ja tuo varhaiskasvatuksen kehittämiseen sitä pitkäjänteisyyttä, jota lapsiperheet ansaitsevat.

Haluan kiittää sivistysvaliokuntaa sen perusteellisesta ja vastuullisesta työstä — kiitos — tämän esityksen käsittelyssä. Meidän on toimittava lastemme puolesta. Tämä esitys vahvistaa perheiden mahdollisuuksia, lisää valinnanvapautta ja tukee yhdenvertaisia palveluja koko Suomessa. Kyse on perheiden arjesta ja ennen kaikkea lastemme parhaasta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

15.47 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Haluaisin erityisesti kiittää valiokunnan puheenjohtajaa, edustaja Haataista ja muuta valiokuntaa tämän palvelusetelilainsäädännön käsittelystä. Valiokunnassa teimme tarkkaa työtä ja saimme yksimielisen mietinnön tähän tärkeään lakiin ja sinne vielä sitten seurantalauseuman, jotta pystymme katsomaan, miten tämä toimii.

Käytännössä on tärkeää, että varhaiskasvatukselle saatiin luotua oma palvelusetelilainsäädäntö ja irrotettua se sieltä hyvinvointialueille siirtyneestä sosiaali- ja terveydenhuollon puolen lainsäädännöstä. Tätä kautta saimme luotua pelisääntöjä, joilla kunnat ja heidän kumppaninsa, yksityiset palveluntuottajat, voivat yhdellä tavalla hoitaa kumppanuudessa varhaiskasvatusta.

Tässä ehkä tärkeimpiä asioita, mitä me nyt tuodaan, on se, että palvelusetelin arvoa on katsottava säännöllisesti, jotta se on riittävä ja turvaa lakisääteisen varhaiskasvatuksen toteuttamisen. Sen lisäksi valiokunta halusi omassa mietinnössään erityisesti painottaa käytännössä sitä, että tämä ei muuta aiempaa käytäntöä palvelusetelin sisältämien asioiden omavastuusuuden ja mahdollisten lisämaksujen osalta. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

15.49 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Valtola, minäkin haluan kiittää valiokunnan puheenjohtajaa. Meillä oli valiokunnassa äärimmäisen niin sanotusti tiukkaa keskustelua, koska todella halusimme selvittää, mistä on kyse, ja saimme tähän hyvän mahdollisuuden kuulemalla useita asiantuntijoita ja keskenämme keskustellen. On minun mielestäni hyvä asia myös vanhempien tietää, että tämä otettiin erittäin vakavasti.

Palveluseteli tuo varhaiskasvatukseen joustavuutta ja vastaa parhaimmillaan paremmin perheiden erilaisiin tarpeisiin. Se varmistaa, että laadukkaita palveluja on saatavilla myös alueilla, joilla kunnallisia paikkoja ei ole riittävästi. Samalla se tukee monimuotoista palvelutuotantoa ja vahvistaa yksityisten toimijoiden roolia varhaiskasvatuksen kentässä. Lapsen oikeuden varhaiskasvatukseen on oltava yhdenvertainen riippumatta palveluntuottajasta. Palvelusetelin arvo määritellään niin, että jokaisella perheellä on todellinen mahdollisuus valita palvelu, ja samalla varmistetaan, että palvelujen laatu ja valvonta säilyvät korkeina. Ja kuten edustaja Aittakumpu jo totesi, tämän setelin arvo tulee laatia niin, että se myös houkuttelee palveluntuottajia ottamaan vastaan näitä lapsia palvelusetelillä.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on askel kohti joustavampaa, saavutettavampaa ja perheiden arkea paremmin tukevaa varhaiskasvatusjärjestelmää, ja toivonkin, että kunnat ottavat tämän mahdollisuuden käyttöönsä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.50 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten edellä Valtola ja Castrén, myös itse haluan kiittää puheenjohtajaa valiokunnassa tämän asian käsittelystä, mutta myös aiemmista käsittelyistä, missä ollaan hyvin rakentavasti ja keskustellen ja yhteisymmärryksessä päästy aina eteenpäin. Tässähän ei varsinaisesti ollut meillä keskenään mitään eriävyyksiä, vaan halusimme varmistaa nimenomaan tämän palvelusetelin, mitä se kattaa ja miten vaikuttaa sitten esimerkiksi tämmöisiin erityispäiväkoteihin, missä on vaikka musiikillista tai kielellistä lisäopetusta.

Tämä palveluseteli tukee lähtökohtaisesti kaikkien perheiden mahdollisuuksia valita myös yksityinen varhaiskasvatuksen palveluntuottaja ja mahdollistaa myös varhaiskasvatuspaikkojen lisäämistä kunnissa. Tämä laki selkeyttää käytäntöjä ja kannustaa yksityisiä toimijoita mukaan ja antaa kunnille joustavat mahdollisuudet vastata paikalliseen tarpeeseen kuitenkin ilman pakkoa ottaa tämä palveluseteli käyttöön. Palvelusetelin arvo sidotaan kuntien omiin kustannuksiin, ja sen kohtuullisuus turvataan lainsäädännöllä. Tämä lisää tasa-arvoa ja mahdollistaa laadukkaan varhaiskasvatuksen yhä useammalle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

15.52 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Eduskunnassa syntyvät yksimieliset ja valiokunnissa syntyvät yksimieliset mietinnöt harvoin saavat juurikaan julkisuutta. Enempi mediaa ja muita kiinnostaa aina silloin kun on joku erimielisyyttä tai riitaa. Se on harmillista, kun on tämänkin tyyppinen asia, jolla on suuri merkitys perheille ja monille muille heidän kanssaan tekemisissä oleville. Keskustan eduskuntaryhmän puolesta haluan myös kiittää kaikkia, vaikka en tämän valiokunnan jäsen olekaan, ja toivon tietysti, että jatkossa tämän tyyppiset asiat saisivat enemmän näkyvyyttä, koska ne antavat paremman kuvan sii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 104/2025 vp

tä, mitä tämä meidän työ oikeasti on, eikä vain sitä, että kerrotaan julkisuudessa, miten riittäisi, ainakin satunnaisesti, olemme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

15.53 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia kiitoksista. — Kyllähän tämän lopputulos on kiinni tietenkin koko valiokunnan työskentelystä, ja kiitän myös siitä rakentavasta otteesta, mikä on ollut, koska kuten edustaja Castrénkin ja muut, Valtola ja kaikki, toivat esille, tähän oli hyvin monipolvinen, koska tässä on sellaisia asioita, jotka meidän piti täsmentää. Oli myös hienoa, että ministeriön kanssa pystyimme käymään tämän läpi ja saamaan selkeän, yhteisen ymmärryksen siitä, mitä tarkoitamme näillä käsitteillä, mitä tähän liittyy.

Minusta on tärkeää tosiaan, että lapsiperheillä on monipuolisia välineitä käytössä lasten varhaiskasvatuksen järjestämisessä. Tilanteet ovat erilaisia. Tämä antaa myös kunnille nyt joustavan keinon tuottaa palveluita. Se ei ole pakollinen, mutta kunta päättää itse, ottaako se palvelusetelin käyttöön. Siellä on myös variaatio muita keinoja olemassa.

Näin ollen nyt nämä pelisäännöt ovat selkeämmät, ja siitä syystä on hyvä, että tämä laki saatiin maaliin ja tätä päästään sitten soveltamaan ensi vuonna. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 54/2025 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.